

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2021 m. birželio 24 d.

ES pagalba pieno gamintojams reaguojant į Rusijos nustatytą importo draudimą nebuvo pakankamai tikslinga

2014–2016 m. pieno rinkos sutrikdymo laikotarpiu Europos Sąjunga ėmėsi plataus masto priemonių ūkininkams remti. Ji skubiai reagavo į Rusijos nustatytą pieno produktų draudimą. Tačiau, kaip teigiama Europos Audito Rūmų ataskaitoje, nebuvo tinkamai įvertinti faktiniai gamintojų poreikiai, o suteikta pagalba nebuvo pakankamai tikslinga. ES stengėsi pasinaudoti per 2014–2016 m. sutrikdymą įgyta patirtimi, kad pagerintų galimų būsimų krizių pieno sektoriuje valdymą.

XX a. antrojo dešimtmečio pradžioje kai kurių ES valstybių narių ūkininkai gerokai padidino pieno gamybą, pasinaudodami didesnėmis kainomis. Aukščiausios jos buvo 2014 m. pradžioje. 2014 m. rugpjūčio mėn., reaguodama į ES sankcijas dėl Ukrainos, Rusijos Federacija uždraudė importuoti ES pieno produktus. Tuo metu ES eksportas į Kiniją taip pat lėtėjo. Visi šie veiksniai lėmė, kad iki 2016 m. vidurio visame sektoriuje susidarė pasiūlos ir paklausos disbalansas. Pagal ES bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) numatyti mechanizmai, kuriais siekiama sušvelninti tokias situacijas, įskaitant tiesiogines išmokas ūkininkų pajamoms stabilizuoti, rinkos intervencijos priemonės (dar žinomas kaip apsaugos sistema), kuriomis siekiama palaikyti kainas laikinai pašalinant susidariusį perteklių, ir išskirtines priemones, skirtas rinkos sutrikdymams įveikti.

„Pieno gamyba sudaro didelę ES žemės ūkio sektoriaus dalį, todėl per 2014–2016 m. rinkos sutrikdymą Europos Komisija kartu su valstybėmis narėmis ėmėsi veiksmų ūkininkų pajamoms remti, – teigė už ataskaitą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Nikolaos Milionis. – Tačiau ateityje ji turi būti geriau pasirengusi efektyviau reaguoti į galimas krizes šiame sektoriuje.“

Auditoriai daro išvadą, kad Europos Komisija greitai sureagavo į Rusijos draudimą. Įvertinusi prarasto sviesto, sūrio ir kitų pieno produktų eksporto apimtį, ji dar iki 2014 m. pabaigos paskelbė pirmąjį išskirtinės finansinės paramos paketą, skirtą Baltijos šalių ir Suomijos (t. y. labiausiai paveiktų šalių) ūkininkams. Tačiau auditoriai taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija užtruko ilgiau sureaguoti į susidariusį rinkos disbalansą. Ji skyrė apie 390 milijonų eurų ES lėšų savanoriškam gamybos mažinimui visoje ES remti. Tačiau, reaguodami į istoriškai žemas kainas, daugelis ūkininkų pieno gamybą sumažino dar prieš įgyvendinant šias pagalbos priemones.

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Nepaisant tiesioginių išmokų stabilizuojamojo poveikio pajamoms (2015 ir 2016 m. tiesioginės išmokos sudarė apie 35 % pieno ūkių pajamų), pieno gamintojai gali susidurti su sunkumais dėl pinigų srautų, jeigu kainos staigiai kristų. Komisija siekė išspręsti šį klausimą, tačiau nevertino, koks yra pieno ūkių dėl pinigų srautų patiriamų sunkumų mastas. Auditoriai nustatė, kad skirstant biudžetą labai svarbus vaidmuo teko turimų išteklių kiekiui, o ne faktiniams poreikiams. Valstybės narės pirmenybę teikė išskirtinėms priemonėms, kurias buvo paprasta įgyvendinti, ir nusprendė plačiai paskirstyti lėšas, nenustatydamos tikslingesnio jų panaudojimo.

Siekdama finansuoti išskirtines priemones 2014–2016 m., Komisija svarstė galimybę panaudoti Žemės ūkio sektoriaus krizių rezervą. Tačiau galiausiai ji to nepadarė. Kad pasirengtų būsimoms krizėms, pavyzdžiui, galinčioms kilti dėl pandemijos, Komisija bandė remtis įgyta patirtimi. Visų pirma dėl 2021–2027 m. bendros žemės ūkio politikos Komisija pasiūlė stiprinti krizių rezervo vaidmenį bei galimą poveikį ir nustatyti, kad šį rezervą būtų galima naudoti lanksčiau. Vis dėlto, pasak auditorių, ji nepakankamai įvertino valstybių narių taikytų priemonių poveikį, nors tai galėtų labai padėti geriau pasirengti bet kokiems būsimiems rinkos sutrikdymams.

Bendra informacija

Karvių pieno gamyba yra antras pagal vertę ES žemės ūkio sektorius (2019 m. – 59,3 milijardo eurų), kuriame pagaminama apie 14 % žemės ūkio produkcijos. Vokietija, Prancūzija, Nyderlandai, Lenkija, Italija ir Airija yra tarp pagrindinių pieną gaminančių ES šalių. 1984–2015 m. ES veikė pieno kvotų sistema, kuria siekta nustatyti bendros ES pieno gamybos viršutinę ribą. Nuo 2009 m. bendros valstybių narių kvotos palaipsniui didėjo iki sistemos panaikinimo 2015 m.

2019 m. gruodžio mėn. Audito Rūmai paskelbė ataskaitą dėl [išskirtinių priemonių taikymo ūkininkų pajamoms vaisių ir daržovių sektoriuose stabilizuoti](#). Šiandien paskelbtoje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama ES pieno gamintojams.

Specialioji ataskaita Nr. 11/2021 „Išskirtinė parama ES pieno gamintojams 2014–2016 m. Galimybės padidinti efektyvumą ateityje“ paskelbta Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu) 23 ES kalbomis.

Audito Rūmai savo specialiąsias ataskaitas teikia Europos Parlamentui ir ES Tarybai, taip pat kitoms suinteresuotosioms šalims, pavyzdžiui, nacionaliniams parlamentams, pramonės suinteresuotiesiems subjektams ir pilietinės visuomenės atstovams. Didžioji dauguma ataskaitose pateiktų rekomendacijų yra praktiškai įgyvendinamos.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais, vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547